

ACC. N:R M. 11530:1.

Svar å frågelistå nr 152. Ämne: Tidmätare.

Tidsbestämning efter solen och månen var vid t.ex. berg, skåror i fönsterbrädet etc. nyttjades, har inte, åtminstone inte mer allmänt, nyttjats i denna trakt under någon nu kvarlevande generations tid. Solvisare torde ha funnits vid herrgårdar längre tillbaka, men för en 70-80 år sedan fyllde inte dessa längre någon funktion som tidmätare, ty då fanns klockor allmänt i sådana hem och även i enklare hem.

Angående ur har upptecknaren hört berättas av ovan angivna Anna Larsson, född 1865 i ett torp under Ankarsrums bruk, att i nämnda torp fanns en golvklocka vid den tid hon började minnas. Klockan var dock inte av någon förnämlig typ och fodralet hade raka sidor. Något senare (omkring 1875) köptes även ett s.k. skeppsur. Sådana ur var ganska vanliga i hemmen vid denna tid. När golvklockan anskaffades har inte gått att fästställa. Golvklockan hade lod. Skeppsuret drogs med nyckel.

En annan klocka, som upptecknaren såg i ett hem för c:a 40 år sedan var troligen ganska gammal. Den var lådformig, omkring 3x2,5 dm

Forts.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

N. M.
152.

Forts.

ACC. N:R M. 11530:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och från verket hängde två ganska stora lod utefter väggen. Jag vill minns att klockan drogs upp genom att loden fördes upp mot klockan.

Golvklocka eller väggklocka hade ofta sin plats framme på gavelväggen. Man kunde då lätt se urtavlan och vad klockan visade.

En fru Amalia Jonsson, född ⁸³1875 i Hallin~~ne~~bergs socken, har berättat, att i hennes barndomshem, också ett torp under Ankarsrums bruk, fanns när hon började minnas en väggklocka som var bredare upp- till och avsmalnade neråt. Ett skeppsur fanns där också.

Upptecknaren har även hört berättas men aldrig varit i tillfälle att se en omtalad klocka som lär vara inbyggd i en chiffonje eller byrå. Själva klockan står ovanför eller på byrån men loden är inbyggda i ett särskilt fack baktill i möbeln. Denna klocka ska finnas i Anvedebo under Ankarsrum.

Fickur fanns även i torpar- och småbondehem på 1870-80-talen. Min far, född 1858 hade en silverrova, som jag ännu har kvar. Troligen skaffade han den på 1880-talet. Fickuren nyttjades i allmänhet inte till vardagsbruk. Torparen t.ex. hade ju vällingsklockan vid herrgården att rätta sig efter under dagsverksdagarna. Nyttjades klockan

Forts.

Forts.

ACC. N:R M.11530:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bars den i västfickan. Hemma hängde den på väggen, oftast över sängen. Omkring sekelskiftet brukade fickklockorna ofta hängas på ^{huvud} enbroderad, mörk tyglapp eller ett "ställ" av tunt trä med enklare snidningar.

Beträffande klo c kor har upptecknaren också dragit sej till minnes, att som barn fanns på en s.k. "i~~nn~~erskammare" hos en gammal gumma en säkert ganska gammal klocka. Den var rektangulär i formen, säkert 3x5 dm. Klockan var brun och blå målad och möjligen fanns någon blomdekor upptill och nertill. Halva glaset, upptill, var omålat så urtavlan syntes. Nedre halvan var målat men mitt i glaset fanns ett omålat fält så man såg om pendeln rörde sej. Denna klocka såldes på auktion för c:a 37 år sedan.